

BAŞLARKEN

Avrupa tarihinde, Keşifler Çağı olarak anılan 15. ve 16. yüzyıllar, tercüme kitaplarda Türk okuyucusuna acı gerçeklerden soyutlanmış bir biçimde anlatılır. Söz konusu anlatımlarda, Avrupa'nın yolunu açan ön bilgilerin kaynağı üzerinde durulmadığı gibi, güdülen *gerçek amaçlar* hakkında da pek açıklama yapılmaz. Beri yanda, Türk tarihçisi de, Batı Avrupa'nın yoksul ve nüfus bakımından da son derece küçük ülkelerinin birkaç yüzyıl içerisinde dünyanın o zamanki Büyük Güçlerini geçmelerinin nasıl mümkün olduğunu sorgulamamıştır. Oysa tarihten dersler çıkarmak bakımından, bu konu üzerinde kafa yormak işin başından beri gerekli idi. Bizim tarihçiliğimizin merkezinde, *Ulu Hakan, Kızıl Sultan* tartışması geniş yer işgal eder.

Elinizdeki kitabımızda seçili konu, iki düzlemde ele alınıyor. *Birincisi*, Batı Avrupa ülkeleri Portekiz, İspanya, Hollanda ve İngiltere'nin, deniz alaka ve menfaatleri üzerinde barbarca yoğunlaşarak zenginleşme sürecine girmeleridir. O zamanların büyük güçleri Osmanlı, İran ve Hindistan'da Gurkanlı devletleri idi. Her üçü de Türk devletleriydi. Öteki uçta, dünyanın en büyük ekonomik gücü olan Çin vardı. Yoksul Avrupa devletleri, denizlerde terör estirerek ve bu yolla kurdukları deniz egemenliğini ticari amaçlarla değerlendirerek zenginleştiler. Kitabımızın *ikinci* düzlemi, o çağın Büyük Güçlerinin nasıl bir gündemleri olduğunu, nelere önem verdiklerini, siyaset anlayışlarını, dünyaya bakışlarını, hatalarını, eksiklerini, gerileme nedenlerini sorgulamaktır.

Bu sorular bağlamında, Mağrip ve Endülüs de özel bir öneme sahiptir; çünkü Keşifler Çağı'nı başlatan Portekiz, Endülüs İslam devletinin vasalı idi. Endülüs kronik iç çekişmeler yüzünden zayıflarken Boğaz'ın sadece 9 mil öte yakasındaki Mağrip'in iç gündemi nasıldı? Hayata nasıl bakıyorlardı? Portekizliler, Mağrip kıyılarını yalayarak güneye nasıl indiler? Mağrip, neden Keşifler Çağı'na Portekizliler kadar katkı yapamadı? Onların yolu daha yakındı oysa.

Benzer şekilde, Hindistan'da Gurkanlı Türk devleti, başlangıçtaki olanca gücüne rağmen nasıl ve neden yıkıldı? Hindistan, 12 bin mil uzaktan gelen İngilizlerin egemenliğine nasıl girdi? Hint okyanusunun, bir milyon nüfuslu yoksul Portekiz'in egemenliğine girmesi üzerine Osmanlı ekonomisi zayıfladı. Osmanlı donanması, Portekizlileri Hint okyanusundan neden kovamadı? Çağın en büyük ekonomik gücü olan Çin, aynı şekilde, Avrupalıları Hint okyanusundan nasıl ve neden kovamadı? Soruların sonu yok.

Elinizdeki kitapta, bütün bu sorulara cevap aramaya çalışıyoruz. Kitabımız, iki esas konuya odaklanmıştır. *Birincisi*, Mağrip, Endülüs, Yemen ve Gurkanlı devletlerinin iç mücadeleleri ve *ikincisi*, Batı Avrupa devletlerinin deniz alaka ve menfaatleri konusunda gösterdikleri olağanüstü gayretler. Bunların yanında, Osmanlı devletinin Portekizlileri Hint denizlerinden kovmak için verdiği cılız mücadele de özel bir bölümde ele alınmıştır.

Artık herkesin apaçık gördüğü üzere, nerede bir İslam devleti varsa orada kanlı kavgaların sonu bir türlü gelmiyor. Batı cephesinden yapılan açıklamalara göre, şimdiye kadar terör yüzünden ölenlerin yüzde 90'ı Müslüman. Söz konusu terör eylemlerinde, öldürenlerin ise yüzde 100'ü Müslüman. –Bu istatistik, hastaneleri bombalayan Batılı ülkeleri terörist saymıyor.

İslam dünyasında, bu yüz kızartıcı durumun suçu emperyalist odaklara kesiliyor. İslam dünyası henüz kendi hatalarını sorgulama aşamasına gelememi. Emperyalist odakların masum olduğunu söylemek

mümkün değil elbette. Lakin onlara bu kadar geniş fırsatlar sağlayan Müslümanların durumunun öncelikle sorgulanması gerekmez mi? Birileri oyun oynuyor diye hemen oyuna gelmek niye? *Elinizdeki kitap, günümüzün emperyalist güçlerinin hiçbir gücünün olmadığı 15. ve 16. yüzyıllarda, aynen bugün olduğu gibi, Müslümanların birbiriyle uğraştığını anlatıyor.* Söz konusu kavgalar hep, dini gerekçelerin biçimlendirdiği sahnede oluyordu. Hz. Ali ile Muaviye arasında cereyan eden Siffin Savaşı'ndan beri İslam dünyasında kavgalar hiç bitmemiştir. İslam devletleri arasında en istikrarlı dönem Osmanlı devletinin egemen olduğu dönemdir. Müslümanlar eğer kendilerini hızla tüketmekte olan kavgaları sona erdirmek istiyorlarsa tarihten ders çıkarmaya bakmaları gerekir. Barış ancak bu sayede düşüncede başlayabilir. Hiç şüphe yok ki bugünkü çirkin durumdan İslam dini sorumlu değildir. Ama İslam'ı kendi işine geldiği gibi anlayan ve ona göre yaymaya çalışanların sorumluluğu büyüktür.

Şu hususu da ekleyelim ki, İslam ordularının bir yanda İspanya'ya diğer yanda İstanbul önlerine kadar gidebilmelerinin temel nedeni Hıristiyanlar arasındaki mezhep kavgaları ve söz konusu kavgalardan dolayı halkın yılgınlığı idi. Roma imparatorları, konsiller aracılığı ile Hıristiyanlığa biçim vermeye çalıştıkça, her konsilden sonra Hıristiyan dünyasında yeni bölünme eksenleri ortaya çıkmıştı. Hiçbir konsil, Hıristiyanları birleştirmek iddiasıyla toplanmasına rağmen, başarılı olamadı.

İslam dünyası da yüzyıllardan beri aynı açmazın içindedir. Bugünlere "Doğru İslam" anlatmaya çalışırken gelindi. Bu satırlar yazılırken, Türkiye'de mehdilik üzerinde tartışmalar yapılıyordu mesela. Kimileri İslam'da mehdilik olmadığını savunurken, kimileri de kimin hakiki kimin sahte mehdi olduğunu tartışıyor. Elinizdeki kitapta, emperyalist güçlerin bugünkü durumdaki rolünü tartışmayacağız. Konunun bu boyutunu *Boyasını Kazıyınca* adlı kitabımızda ve özet niteliğindeki "Terörün Patronları" adlı kitabımızda inceledik.

Saygılarımla, Bursa, Ekim 2016